

Základní škola praktická Halenkov

VY_32_INOVACE_03_03_10

Savci II.

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.3185
Klíčová aktivita	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Zařazení učiva v rámci ŠVP	Přírodopis či přírodověda pro 6. ročník základní školy praktické.
Ověřeno	13. 12. 2012
Název DUM	Savci II.
Anotace	Prezentace je určena pro výklad a demonstraci učiva prostřednictvím projekční techniky. Materiál je dle zásady názornosti multimediálním zdrojem pro žákovu vnímání a je oporou učitele při výuce. Materiál obsahuje úkoly pro samostatnou práci žáka, které mají ověřit osvojení učiva.
Autor	Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je: Mgr. Malina Petr
Očekávaný výstup	Seznámení se s pojmy, jejich osvojení a upevnění pomocí úkolů.
Druh učebního materiálu	Multimediální didaktický prostředek – výuková prezentace.
Použitý zdroj	/

Savci II.

Třídění savců

- Dnešní žijící savci jsou z velké většiny savci **živorodí**, ale existuje i zvláštní řád **ptakořitní**, kteří snášejí vejce (ptakopysk, ježura).

[Obr. ptakopysk](#)

[Obr. ježura](#)

Třídění savců

- Živorodí savci rodí živá mláďata. Dělí se na dvě větve. První větev jsou **vačnatci**, jejichž mláďata se vyvíjejí ve speciálním tělním vaku. Je to poměrně malá skupina savců (klokan, koala).

[Obr. vačnatci](#)

[Obr. embryo vačnatce](#)

Třídění savců

- Většina žijících savců patří do druhé větve živorodých savců, tito savci se označují jako **placentálové**. Jejich hlavním znakem je výživa plodu pomocí **placenty** v těle matky. Placenta je speciální orgán vznikající v děloze samice během březosti.

[Obr. placenta](#)

Třídění savců

- Savce také rozdělujeme podle typických znaků a způsobu života, podle prostředí, ve kterém žijí – **savci vodní** a **suchozemští**, podle toho, jakou potravou se převážně živí – **býložravci**, **masožravci**, **hmyzožravci** a **všežravci** atp. Na vrcholu potravního řetězce jsou **predátoři**, tedy savci, kteří loví jiné živé živočichy (kořist) a živí se jimi.

Třídění savců

- **Hlodavci** jsou nejpočetnější skupinou savců, jsou to většinou menší živočiši (myš, potkan, krysa, hraboš, veverka, křeček, morče, syseľ, bobr). Jejich charakteristickým rysem je tvar a uspořádání předních zubů – **hlodáky**, které se obrušují a neustále dorůstají. Mnozí z nich jsou považováni za škůdce.

[Obr. křeček](#)

[Obr. veverka](#)

Třídění savců

- **Zajícovci** jsou skupina savců, která se nápadně podobá hlodavcům. Také mají dorůstající hlodáky, ale jsou jen býložraví a mají zakrnělý nebo velmi krátký ocas (zajíc, králík).

[Obr. zajíc](#)

Třídění savců

- **Hmyzožravci** jsou skupina drobných savců, jejichž hlavní potravou je hmyz. Orientují se převážně pomocí čichu a hmatu a někteří mají výborný sluch (ježek, krtek, rejsek).

[Obr. ježek](#)

[Obr. krtek](#)

Třídění savců

- **Lichokopytníci** jsou skupina býložravých savců, kteří mají na končetinách lichý počet prstů, často jsou chráněny rohovitými kopyty (kůň, osel, zebra, nosorožec, tapír).

[Obr. kůň](#)

[Obr. nosorožec](#)

Třídění savců

- **Sudokopytníci** jsou většinou býložraví savci mající sudý počet prstů na končetinách, tyto prsty mají na konci rohovitá kopyta (prase, kráva, koza, ovce, jelen, srna, žirafa, antilopa, velbloud, lama, hroch).

[Obr. prase](#)

[Obr. hroch](#)

[Obr. ovce](#)

[Obr. velbloud](#)

Třídění savců

- **Chobotnatci** jsou skupinou velkých býložravých savců, pro které je charakteristický výborně pohyblivý chobot a řezáky, které jsou prodloužené v kly (slon).

[Obr. slon](#)

Třídění savců

- **Kytovci** jsou vodní savci, kteří bývají mylně považováni za velké ryby. Jsou to tedy původně suchozemští savci, plně přizpůsobení vodnímu životu: zanikly jim zadní končetiny, srst a boltce. Dělí se na dva druhy: kosticovce a ozubené kytovce (delfín, kosatka, plejtvák, velryba, vorvaň).

[Obr. vorvaň](#)

[Obr. keporkak](#)

Třídění savců

- **Letouni** jsou skupinou savců, u nichž se přední končetiny vyvinuly v křídla z kožovitých blan. Orientují se pomocí **echolokace**, což jsou ultrazvukové signály, které vyluzují tlamičkou a jejich odraz zachycují sluchem (netopýři, kaloni).

[Obr. netopýr](#)

Třídění savců

- **Šelmy** jsou savci, kteří jsou většinou **dravci** a jejichž potravu tvoří maso; některé šelmy jsou však i všežravci, výjimkou je panda velká, která je býložravá. Typické šelmy jsou rychlé a hbité s ostrými zuby a drápy, mají vynikající sluch, zrak a čich, tyto vlastnosti je předurčují k loveckému stylu života. Hlavní druhy šelem jsou: **kočkovité, psovitě, medvědovitě, lasicovitě, lachtanovitě** aj.

[Obr. kočka](#)

Třídění savců

- **Nehetnatci** neboli **primáti** jsou skupina savců, mezi které patří poloopice, opice, lidoopi, ale i **člověk**. Jsou pro ně typické chápavé končetiny s pěti prsty, zakončené nehty. **Plooopice** (lemuři) a **opice** (chápani, kosmani, kočkodani) mívají i chápavý ocas. Všichni primáti, ale hlavně **člověk** a **lidoopi** (gorila, šimpanz, orangutan), se vyznačují poměrně velkým mozkiem, což se projevuje jejich složitým chováním.

[Obr. šimpanz](#)

Třídění savců

- Kromě uvedených skupin savců existují ještě další skupiny savců, jedná se například o skupiny: **damani**, **chudozubí** (lenochod, mravenečník, pásovec), **luskouni**, **sirény** (kapustňák), **tany** aj.

[Obr. pásovec](#)

[Obr. mravenečník](#)

[Obr. kapustňák](#)

Význam savců

- Savci jsou pro ostatní živočichy hlavně zdrojem potravy, mají i významnou regulační funkci, protože snižují počty některých živočichů. Pro člověka jsou důležití hlavně ti savci, které chová, protože mnoho z nich je mu zdrojem potravy a jiných produktů. Některé druhy také chová jako domácí mazlíčky.

Úkoly:

- Vysvětli, čím se od sebe liší ptakořitní savci, vačnatci a placentálové.
- Napiš do sešitu, do jakých hlavních skupin třídíme savce.
- Vysvětli, jaký je význam savců a jak je člověk využívá?
- Najdi na internetu obrázky některých druhů savců, hlavně těch, kteří žijí u nás a zkus některé nakreslit.

